

AZ ÜZEMANYAG INDONÉZIA REGIONÁLIS STRATÉGIÁJÁHOZ

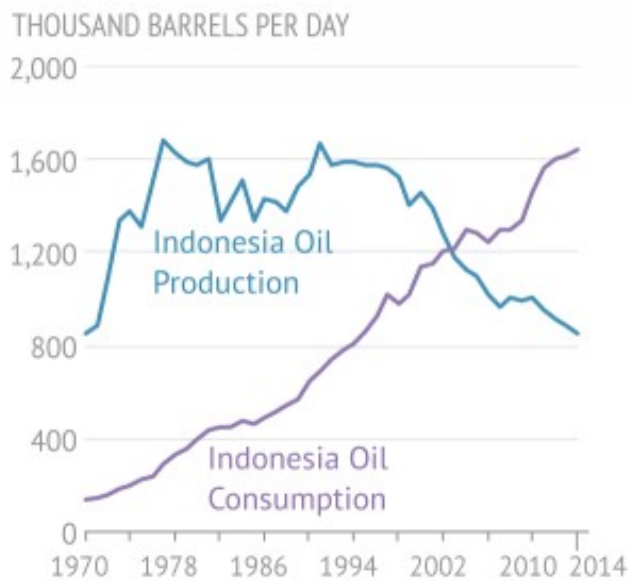
A Stratfor november 13-án megjelent elemzése[1] Indonézia gazdasági stratégiáját valamint a hazai kőolaj és földgáz termelés megreformálását célzó intézkedéseket vizsgálja, a délkelet-ázsiai ország december 4-én esedékes OPEC-hez való csatlakozásának apropóján. A legfontosabb előrejelzései a következők:

- 1. Indonézia nem fogja helyreállítani nettó olaj exportőri státuszát, az OPEC tagságot csak a gazdasági reformok és a regionális befolyás kiterjesztésére kívánja használni.
- 2. A hazai olaj és gázipar fejlesztése a magas értéket előállító feldolgozóipar általános fejlesztéséhez kapcsolódik.
- 3. A kormány nagyobb szerepet szán az állami Pertamina cégnek az energia tartalékok kezelésében, miközben a hazai feldolgozóipart akarja erősíteni a külföldi vállalatokkal szemben.
- 4. Az üzemanyagok állami támogatásához köthető reformok folytatódnak, de **Joko Widodo (Jokowi)** elnök rövidtávon óvatos marad az árak liberalizálását tekintve, a gyártási szektor védelme érdekében.

2009-ben 47 év után Indonézia felfüggesztette OPEC tagságát, elveszítve nettó olaj exportőri státuszát. December 4-én azonban ismét csatlakozik a szervezethez annak ellenére, hogy ma már nettó olaj importőrnek számít. Az új stratégia értelmében a cél hogy közvetítőkapcsot alkosson a közel-keleti termelők és a délkelet-ázsiai fogyasztók között. A csatlakozás egyben **Jokowi** azon politikáját is erősíti, hogy növekvő állami befolyást szerezzen az energiaszektorban, a Pertamina állami olajtársaság pozíciójának megerősítésével a külföldi cégek indonéz feldolgozó vállalatokkal való hatékonyabb együttműködése érdekében. Az elnök a reformokat illetően nincs könnyű helyzetben, mivel az üzemanyagot érintő állami támogatások csökkentését követően a gazdasági növekedés lelassult, így a piaci árakhoz való igazítást is halogatja a kormány, miközben a korrupció és a bürokrácia hátráltatja az intézkedéseket.

Indonézia kőolaj kitermelése 1977-ben érte el a csúcspontot (1,7 millió hordó/nap), ezt követően **Szuhartó** uralma alatt a szám fokozatosan csökkent, ma pedig közel a felét teszi ki, miközben az ország ipara a kétszeresét fogyasztja.

INDONESIA'S OIL AND NATURAL GAS PRODUCTION AND CONSUMPTION

Source: 2015 BP Statistical Review of World Energy

Copyright Stratfor 2015 www.stratfor.com

Az olajkitermelés hanyatlása nagymértékben köthető a Pertamina monopol helyzetéhez és különösen a **Szuhartó** rendszer korrup, hatástalan, politikai célokot szolgáló gazdasági dotációs politikájához. (1973–74-ben a cég már 10 milliárd dolláros adósságot halmozott fel.) 1998-ban **Szuhartó** bukását követően a Pertamina is veszített jelentőségéből, 2001-től pedig az állami szabályozó szerep is a bányászati és energetikai minisztérium hatáskörébe került, valamint az újonnan alapított BP Migas és BPH Migas cégekhez. Mivel az alkotmánybíróság döntése a későbbiekben érvénytelenítette a BP Migas létrehozását (ezután SKK Migas néven működött), így a kormány máig egy új olaj és gáz törvény megalkotásán dolgozik. A kezdeti decentralizációt követően ma újra a politikai és gazdasági központosítás dominálja Jakarta céljait, miközben a strukturális reformok sem tűrnek halasztást, hiszen egyértelműen a magasabb értéket előállító iparágaké a jövő. A **Szuhartó** korszakkal szemben, azonban az energiaszektor centralizációja során a kormány jelentős ellenállásra számíthat.

Az állami szerep növelése során kulcsszerep vár a Pertamina-ra. Amíg **Szuhartó** alatt a vállalat többnyire a külföldi cégekkel kötött termelés megosztási szerződésekben képviselte az indonéz érdekeket, ma a kitermelésben is növekvő befolyásra tesz szert. A kormány döntése értelmében a közeljövőben lejárt termelés megosztási szerződések esetében az érvényesség lejártja után a Pertamina az olajmezők nagy része felett is rendelkezhet (2026-ig ez 26 blokkot érint). A befolyását az is növelheti, hogy – a törvénytervezet szerint – bármely aukcióra szánt mező esetében elővásárlási jogot kap a magánvállalatokkal szemben. Ezen kívül az elmúlt évek intézkedései a hazai cégeket részesítették előnyben a külföldiekkel szemben (a fúrásnál pl. kötelezően meghatározták a hazai részvételi arányt). Az állami cég a kitermelést is

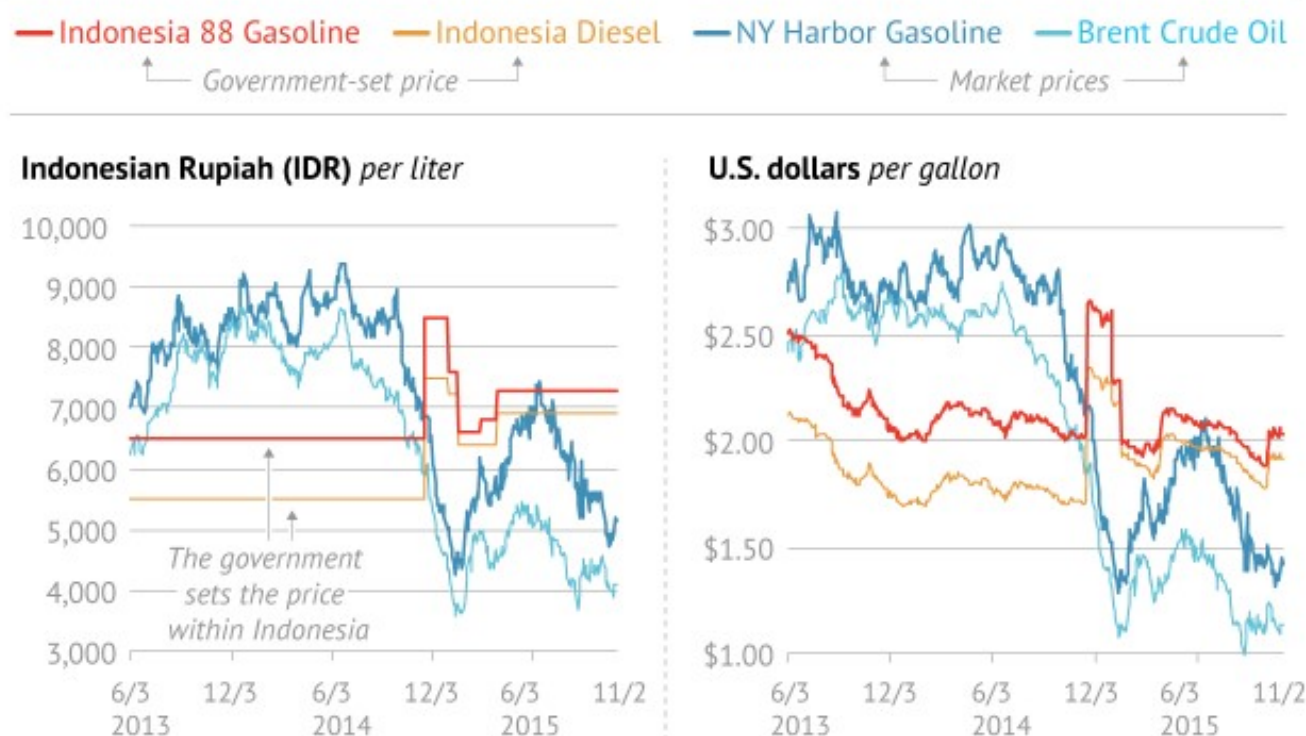
jelentősen növelni szeretné: a 2014-es 520000 hordó/nap helyett 2025-re már 2200000 hordó/nap átlagra számít. Az eredmény azonban kérdéses, hiszen a korrupciót és a bürokráciát nézve az állami vállalat favorizálása korántsem bizonyosan jár az ország jövedelmének növekedésével és a gazdasági fejlődéssel.

A hazai olaj és gázipar fejlesztése mindazonáltal az indonéz ipar érdekeit szolgálja, a Pertamina átszervezése pedig a régió többi olajtársaságának (pl a maláj Petronas, vagy a thai PTTEP) példáját követi és a feldolgozóipart érintő reformoknak is a szerves részét képezi. Az állam az energiatermelésben ezért nem törekszik a külföldi cégek kiszorítására – a legjobb olaj és gázmezők többnyire az ő kezükön vannak – csupán a hazai érdekek előtérbe állítására, amely rövidtávon eredményesnek bizonyulhat, feltételezve az alacsony olajárakat.

Az olaj és gázpiac reformját alapvetően a hazai energiaforrásból fedezhető növekvő helyi szükségletek kielégítésének célja motiválja, továbbá az indonéz feldolgozóipar fejlesztése. A protekcionista politikának köszönhetően a Pertamina jelenleg a piacok 90%-át uralja az országban. 2014-ben *Jokowi* elnök első intézkedései között szerepelt az üzemanyagárak állami támogatásának jelentős csökkentése és az árak piaci feltételekhez való igazítása. Ennek következtében az üzemanyagok árának emelkedése elkerülhetetlenné vált, ugyanakkor a költségvetés 20-át kitevő 18 mrd dollárt sikerült megspórolni, amelyet a jövőben pl. infrastruktúrális fejlesztésekre lehet fordítani. Az energiaszektorban a feldolgozott termékek árát jelenleg a BPH Migas kontrollálja, amely 2014-15 fordulóján az olaj alacsony világpiaci árához alkalmazkodva csökkentette az üzemanyagok árát, viszont az olajárak növekedését követően a tavasz folyamán ellenállt az üzemanyagárak emelésének. Októberben pedig bejelentette, hogy a továbbiakban csupán minden 3-6 hónapig terjedő időszakban hajlandó felülvizsgálni az árakat.

INDONESIAN GOVERNMENT-SET PRICES COMPARED TO MARKET PRICES

Historically, Indonesia has subsidized and controlled domestic prices for diesel and RON 88 gasoline. Indonesia removed its subsidies for gasoline and reduced the subsidy for diesel in November 2014, allowing domestic fuel prices to come closer to market prices. However, over the course of 2015 Jakarta has been hesitant to raise the price of gasoline and diesel as market prices increased.

Source: U.S. Energy Information Administration, Bank of Canada, BPH Migas

Copyright Stratfor 2015 www.stratfor.com

Más országokhoz hasonlóan az üzemanyagár-emelkedések Indonéziában is többször vezettek demonstrációkhoz – legutóbb 2013-ban – ezért aligha meglepő, hogy az állam politikai okból kifolyólag inkább megtéríti a BPH Migas veszteségét, az áremelések helyett. Az olajárak tartós növekedése a világpiacon azonban komoly próba elé állíthatja **Jokowi** kormányát és a jelenlegi gazdaságpolitika iránti elkötelezettségét.

Az indonéz gázipar legsúlyosabb problémája a rossz infrastruktúra, amelyet a hazai eladások növelésével kíván javítani a kormányzat, hiszen a kötelező hazai eladás kvótájának (jelenleg 25%) megemelése az infrastruktúrális beruházásokat is ösztönözheti, hosszútávon pedig emelheti a fogyasztást.

Indonézia energetikai feldolgozóiparának modernizációja is régóta esedékes. Az ország nettó termék importőr, vagyis a benzin 60%-át finomított formájában importálja. Az OPEC tagállamokkal való együttműködés viszont javíthatja az ország feldolgozó kapacitását. Ennek érdekében 2015 júniusában Irán, Kína és Indonézia megállapodást írt

alá egy olajfinomító építéséről Kelet Jáván, miközben Szaúd-Arábia is épít egy új finomítót és 10 milliárd dolláros fejlesztéseket hajt végre a létező indonéz létesítményeknél. Omán szintén hajlandó 7 mrd dollár értékben finomítót építeni, miközben Kuwaittal is folynak a tárgyalások.

Szuhartóhoz hasonlóan a mai indonéz vezetés is azt szeretné elérni, hogy kulcsfontosságú összekötő kapoccsá váljon a Közel-Kelet és Ázsia között, a világ legfontosabb tengeri szállítási útvonalán keresztül pedig kontrollálja az energia szállításokat és valódi regionális hatalmi szerepet töltsön be Délkelet-Ázsiában és talán azon túl is.

Indonézia OPEC tagsága azonban így is érdekes. Mivel az ország soha nem lesz újra nettó olaj exportőr, a tagság kritériumát sem teljesíti, felvételének viszont vannak előnyei a szervezetre nézve. 1. Az OPEC legfőbb célja a világpiaci részesedésének növelése, Indonézia pedig a világ egyik legnagyobb fogyasztója, ráadásul távol-keleti országgént eleve prioritást élvez a szervezet céljaiban. 2. Az ország felvétele lehetővé teszi a kvóta emelését, miközben az indonéz termelés csökkenése biztosítja a tagállamok számára az exportpiacot, ezzel egyidejűleg fenntartva a stabil export kvótát. 3. Az OPEC egyre nagyobb figyelmet fordít a gázra, Indonézia pedig a világ 5. legnagyobb folyékony gáz exportőre.

Készítette: Klemensits Péter

[1] Fueling Indonesia's Regional Strategy. Stratfor Analysis, November 13, 2015
<https://www.stratfor.com/analysis/fueling-indonesias-regional-strategy> (2015.11.13.)